

FUNDACIÓ IDEA



Seu social: Sabadell.
Àmbit geogràfic: Autonòmic.
Forma jurídica: Fundació.

- 244 persones treballadores.
- 2 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social.
- 12 persones voluntàries.

Nombre actual de persones ateses

- 8.200 persones ateses a serveis a la infància i la joventut.
- 16 persones ateses a serveis a persones amb problemàtica de salut mental.
- 110 persones ateses a serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social.
- 2 persones ateses a serveis a mares joves víctimes de tràfic d'éssers humans menors d'edat.

www.fundacioidea.net



Breu història de l'organització

La Fundació Idea, per la millora social d'infants i famílies té com a objectiu fonamental de les seves actuacions la promoció i atenció d'infants, joves i famílies en situació de vulnerabilitat, des d'una intervenció sistèmica, integral, en xarxa, des del territori i que pugui abastar els vessants social, familiar, cultural, educativa, formativa i de salut.

L'any 1987 va néixer la primera activitat educativa dels patrons de la Fundació Idea, des del voluntariat. La tasca d'aquest primer grup de voluntaris s'enfoca des de l'educació en el lleure al barri de Torre-Romeu, a la ciutat de Sabadell. Es va crear la primera entitat, un grup d'esplai, i a mesura que les necessitats del col·lectiu anaven apareixent, es donava resposta amb la posada en marxa de serveis socioeducatius, comunitaris, formatius, educació en el lleure, protecció de la infància, educació de carrer.

Els infants, joves i les seves famílies, són membres de la comunitat i poden esdevenir agents de millora, implicant-se en la seva xarxa sociocultural, defensant els seus drets i complint els seus deures. La capacitat familiar que defensem s'adreça a fer que siguin els pares i mares, i els fills i filles, els protagonistes dels processos de millora familiar. Són la clau per evitar la reproducció en el temps de les situacions que originen les desigualtats.

Missió

La missió de la fundació és promocionar la integració social com a ciutadania de ple dret els NNA (nens, nenes i adolescents) i les seves famílies, en situació d'exclusió social o amb risc de patir-ne. La inclusió es treballa a partir de la resiliència i la promoció personal dels individus o dels col·lectius. Els equips professionals fomenten la consciència de ser subjectes de ple dret, persones estimades, respectades, independents i protagonistes del seu procés. Idea està fermament compromesa amb la promoció i defensa dels drets de la infància, amb la capacitat de millora de les persones i en la participació com a ciutadania de ple dret en la construcció d'una societat millor, més justa i més feliç. La fundació impulsa a les famílies a crear a casa seva un entorn afavoridor del desenvolupament integral per a la infància, transmetent l'experiència de sentir-se especials i únics, perquè puguin estimar i ser estimats. El món sense ells i elles seria un lloc pitjor.

Descripció de l'activitat

Actuem en l'àmbit social, educatiu, terapèutic, en medi obert i residencial, concretament en infància, adolescència i famílies, desenvolupant activitats directament i/o en col·laboració.

Àmbit residencial (sistema de protecció): Centres d'acollida: Coda 1, Coda 2, Petit Coda, L'Olivar, CRAE Elna, PIL's: L'Oreneta, Fènix, Estornell.

Serveis especialitzats (sistema protecció): SRTL (Servei de recollides, trasllats, guarda temporal i atenció a la ludoteca de la DGAIA) i SEF (Servei Educatiu de la Fiscalia de Menors de Barcelona).

Àmbit Socioeducatiu i Comunitari (prevenció): Pandora i Ludo MB2: CADIA i SIS, Espai Jove, Programa Caixa Proinfància, Dinamització esportiva, Espai familiar Baobab, Casals d'Estiu, Colònies, Cor Clavè XXI, Programa RAI a Berenar, RAI Estiu, RAI ESO (Fundació Probitas), Projecte Balma, Projecte Àgora, Pojecte Meraki, Ocell de Foc (entitat sentinella), Programa Fivalin (Gasol Foundation), Programa KOA (Nous Cims), Projecte Kardia, SIS del Nord (Sabadell).

Àmbit terapèutic: SOAFT: Servei d'Orientació i Acompanyament Familiar de Sabadell. Programa Co ParticiPA, Barnahus Granollers.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

PARTICIPACIÓ INFANTIL: GOVERNANÇA COMPARTIDA

Breu descripció

La Fundació Idea impulsa la participació activa dels infants i adolescents acollits als seus centres residencials com a part essencial de la seva estratègia basada en drets. Aquesta iniciativa pretén crear espais on puguin informar-se, opinar, decidir i avaluar les decisions que els afecten en tots els àmbits de la seva vida quotidiana i en situacions excepcionals. Es fonamenta en la convicció que la participació no ha de ser arbitrària ni opcional, sinó prescriptiva i vinculant com a dret polític fonamental.

Els principis clau que guien aquesta participació són: l'escolta activa com a motor de canvi, el reconeixement de la competència dels infants i adolescents per interpretar el seu entorn i prendre decisions, la transparència i la informació com a base d'entrada, i la capacitat de reclamació com a llinar. A més, s'emfatitza la capacitat dels infants i adolescents per exigir millores en el seu entorn i en la forma en què reben ajuda.

La iniciativa es desplega en quatre àrees principals: la vida quotidiana i l'autogestió, la responsabilitat compartida i la contribució social, les estratègies de governança i el desenvolupament personal. L'objectiu és integrar els infants i adolescents en els processos decisionals, proporcionant-los eines, suport tècnic, educació acompanyada i fomentant habilitats de debat, argumentació i proposta. Es tracta d'un canvi cap a una atenció compartida, on els infants i adolescents no només són el centre de les decisions, sinó també part activa en la seva definició i

implementació.

Aportació de valor de la iniciativa

La iniciativa respon a les exigències de la DUDI, la LOPIVI, la LDOIA, la carta de drets i deures dels NNA acollits a centres i les recomanacions del Síndic. Crea espais de govern basats en principis democràtics, amb participació política (gestió, seguiment i reclamació).

Es desplega en vida quotidiana, retorn social, govern i itinerari personal, amb figures representatives escollides pels NNA, coordinades amb les direccions dels centres per atendre necessitats i propostes. Amb estratègies participatives i restauratives durant l'acollida.

Se segueix el sistema de qualitat ISO 9008-2015, que organitza els processos i la traçabilitat de la intervenció. Les evidències es recullen en informes d'anàlisi i resultats d'enquestes de satisfacció 2023; i en una matriu d'assoliment i impacte, sobre el compliment d'accions previstes i valoracions dels NNA sobre els centres, professionals i benestar subjectiu.

És adaptable i replicable en el sistema de protecció, a través dels projectes educatius i normatives.

Necessitat a la que respon

El procés de desinstitucionalització o transició d'un model de cures en institucions, a un model de cures en la comunitat, és un repte social situat sota el paraigua de l'“Estratègia Estatal per a un nou model de cures a la comunitat”.

Les organitzacions que proporcionem cures a la infància des de serveis del sistema de protecció, ens sentim interpel·lades, a voltes qüestionades i sempre preocupades en aquest repte ambiciós, complex i estimulador del qual volem formar part decididament. Ens animen els resultats obtinguts en la millora de la infància i les seves famílies, i ens compromet a prevenir i evitar els efectes nocius que la institucionalització pot generar, amb el benentès que l'entorn més adient per al seu desenvolupament integral és el familiar.

L'enfocament de drets en la prestació dels serveis residencials temporals, obliga entre d'altres, a incorporar la participació en espais de governança compartida de la infància a casa seva, la integració dels centres residencials a la xarxa comunitària i en certa manera, acollir a l'infant i també a la seva família.

La iniciativa que presentem respon a la necessitat de l'exercici del dret a la participació i a prendre decisions sobre el present i futur. Inclosa a l'àmbit 5 de l'estratègia estatal: Garantir que les persones participin plenament dels seus projectes vitals, prenguin decisions sobre les seves necessitats i preferències i sobre els suports que reben, i participar efectivament a la comunitat.

Principals objectius assolits

Increment del benestar subjectiu, experiència de bon tracte i sentiment de protecció dels infants i adolescents dels serveis residencials de la fundació.

Enfortiment de les relacions entre residents als serveis i amb els equips de professionals, mitjançant l'elecció de representants i la creació d'espais de governança compartida.

Augment de la participació d'infants i adolescents en la presa de decisions que afecten el seu dia a dia al centre, i en el seu procés personal.

Introduir la capacitat parental en estratègies de participació, per a facilitar el desenvolupament dels períodes d'estada amb les famílies, tant en el cas que s'estigui treballant per al retorn com pel treball de l'enfortiment del vincle i millora de la convivència.

Principals resultats obtinguts

Els principals resultats qualitatius i quantitatius s'han recollit a les enquestes de satisfacció 2023. L'administració de l'enquesta recull resultats numèrics (quantitatius) i de valoració subjectiva (text lliure). Els àmbits millor valorats han estat benestar i bon tracte, sentiment de protecció, relacions entre iguals, relacions amb les persones professionals, participació efectiva i presa de decisions, contactes amb les seves famílies. Els que han obtingut una puntuació més baixa han estat vida quotidiana i activitats organitzades. Tots els àmbits avaluats han tret una puntuació mitjana de 7,5 sobre 10.

L'evolució dels resultats des de 2021 ha estat positiva a tots els serveis. S'ha mantingut una elevada satisfacció, tret d'un centre puntual en el qual s'ha donat un descens de la satisfacció atribuïda a la valoració negativa d'una adolescent en concret que ha fet ressentir-se la mitjana i que ja s'ha analitzat amb detall. En comparativa als anteriors anys la tendència es manté amb les mateixes mitjanes globals: 7,5 al 2021, 7,6 al 2022 i 7,5 al 2023.

La tendència de participació ha augmentat considerablement des del 2021, consolidant-se el 2023. Es pot concloure que està molt incorporat l'oferiment d'aquest canal de participació a infants i adolescents per a poder obtenir dades objectives de percepció, així com que són residuals els casos, un total de 20 no fetes i no justificades sobre 177 fetes, sobre les que no s'han donat compliment.

Abast de l'experiència

L'experiència s'ha implementat a tota l'entitat, però només recollim les dades dels serveis residencials. Hem enquestat a les famílies i infants i adolescents dels serveis socioeducatius, tot i que no les comptabilitzem com a persones destinatàries. Tampoc els serveis l'SRTL i SEF, ja que per les seves característiques no passem enquestes de satisfacció.

Iniciem la recollida de la satisfacció des de la primera acreditació en l'ISO 9008. La participació efectiva, governança compartida i presa de decisions, s'inicia l'any 2021. Hem prioritzat l'entorn residencial, tot i que la figura de representació també està instaurada als serveis socioeducatius.

Els espais d'interlocució directa amb infància i adolescència, i el rendiment de comptes del resultat de les propostes i aplicació de les seves decisions, són un fet diferencial en el decurs del procés, així com la participació de les persones professionals d'Idea en l'elaboració de la Guia d'enfocament de drets de l'Entitat.

Persones implicades en l'experiència:

- Treballadores: 156
- Membres equips directius: 5
- Ateses: 328
- Voluntàries: 2



Principals factors clau d'èxit

La devolutiva als NNA de les propostes fetes a partir dels seus representants és essencial per garantir la seva participació efectiva i activa en el programa de participació integral de la Fundació Idea. Això inclou l'assumpció de compromisos de compliment d'acords per part dels responsables del programa, assegurant que les decisions i propostes presentades pels NNA siguin preses seriosament i executades de manera adequada.

Els càrrecs de representació dels NNA són voluntaris, fet que promou l'interès genuí en participar i contribuir al procés de presa de decisions del centre. Per facilitar la comprensió i la participació, es crea un document de lectura adaptada a partir de les enquestes i les sessions de contrast en grup, garantint així que tots els NNA puguin entendre fàcilment la informació i els resultats obtinguts.

Els resultats d'aquestes enquestes i sessions es consideren fonamentals per a la planificació d'accions del centre per l'any vinent. Aquests resultats són incorporats en el document d'anàlisi i mitigació de riscos, assegurant que les opinions i propostes dels NNA no només siguin escoltades, sinó també implementades en la gestió i el funcionament del centre.

Aquests factors clau són els pilars per l'èxit del programa de participació integral dels NNA en l'àmbit residencial de la Fundació Idea. Així, es fomenta una cultura de participació activa, responsabilitat compartida i millora contínua en benefici dels mateixos NNA.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

L'estada temporal als centres residencials planteja reptes, especialment en la transferència de l'aprenentatge sobre presa de decisions al domicili familiar i en la gestió de les resistències dels progenitors, havent implementat estratègies efectives per superar aquestes dificultats com la capacitat parental mitjançant programes formatius específics on els progenitors han après a integrar la presa de decisions compartida a la dinàmica familiar. Aquesta iniciativa ha reduït les resistències i ha fomentat una participació més proactiva dels pares i mares.

El suport emocional proporcionat a través del projecte terapèutic de l'entitat ha estat essencial per gestionar les emocions dels NNA durant el temps als centres, ajudant a abordar els efectes emocionals del desemparament, facilitant una millor adaptació i estabilitat emocional.

Un altre factor crític ha estat l'ajustament dels temps de representació dels NNA segons el temps d'estada, i això permet que puguin exercir els seus rols de manera efectiva.

Aquestes estratègies basades en una comunicació oberta, combinades han promogut una participació més integrada i efectiva dels NNA en els centres residencials. Proporcionar formació als progenitors, oferir suport emocional adequat i ajustar els temps de representació han creat un entorn més empàtic i suportiu. Això millora el benestar dels NNA durant la seva estada i contribueix al seu desenvolupament personal i social a llarg termini.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

Aquesta iniciativa representa un canvi radical en com s'aborden els drets dels NNA en situacions residencials, introduint elements revolucionaris com la prescriptivitat de la participació, que la converteix en un dret polític fonamental i s'alinea amb les indicacions i orientacions del pla estatal de desinstitucionalització. S'incorpora l'escolta activa com a motor de canvi, reconeixent la competència dels NNA per prendre decisions. La transparència i informació són pilars clau, amb la capacitat de reclamació com a llindar per a millores

En 4 àrees principals (vida quotidiana, responsabilitat social, governança i desenvolupament personal), es fomenta una integració real en les decisions. S'ofereixen eines, suport tècnic i educació per debatre i proposar, transformant l'atenció en una experiència compartida. Això implica no només posar els NNA al centre de les decisions, sinó convertir-los en co-creadors actius del seu futur. Aquest enfocament potenciarà el benestar dels NNA acollits i també serveix com a model innovador per altres organitzacions que busquin millorar la participació i els drets dels NNA en situacions similars.

Un altre concepte innovador és la integració d'un programa estructurat d'aprenentatge sobre autonomia i emancipació

que proporciona als NNA les eines necessàries per afrontar la transició cap a la vida independent. A través d'activitats pràctiques i suport personalitzat, es pot preparar de manera efectiva als joves per assumir responsabilitats personals i professionals després de deixar els centres residencials. Aquest enfocament busca empoderar-los en la seva autonomia independentment de l'edat, i garantir una transició més suau cap a la vida adulta.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

La iniciativa destaca per la seva transferibilitat i replicabilitat, fonamentades en factors clau que poden ser adoptats per altres organitzacions en el context de centres residencials i d'acollida. La prescripció de la participació com a dret polític fonamental ofereix un marc clar i vinculant que pot ser implementat en altres institucions, assegurant que la participació dels NNA no sigui opcional sinó obligatòria, fet essencial per garantir una aplicació uniforme i eficaç del model.

Els principis guia com l'escolta activa, el reconeixement de la competència dels joves, la transparència i la capacitat de reclamació són universals i poden ser adaptats a diferents contextos culturals i legislatius. La seva integració en àrees clau com la vida quotidiana, la responsabilitat social, la governança i el desenvolupament personal proporciona un marc ampli per aplicar a altres institucions similars. L'ús d'eines pràctiques, suport tècnic i educació estructurada facilita la participació dels NNA i promou la seva capacitat i empoderament.

La definició clara del marc competencial i la incorporació en els reglaments interns i normatives dels centres assegura la coherència i la consistència en la implementació del programa. Aquest enfocament estructurat no només facilita l'adaptació del model a noves realitats, sinó que també permet escalar-lo per respondre a les necessitats variables dels diferents centres residencials i d'acollida.